

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

3/2021

ročník/volume 31

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

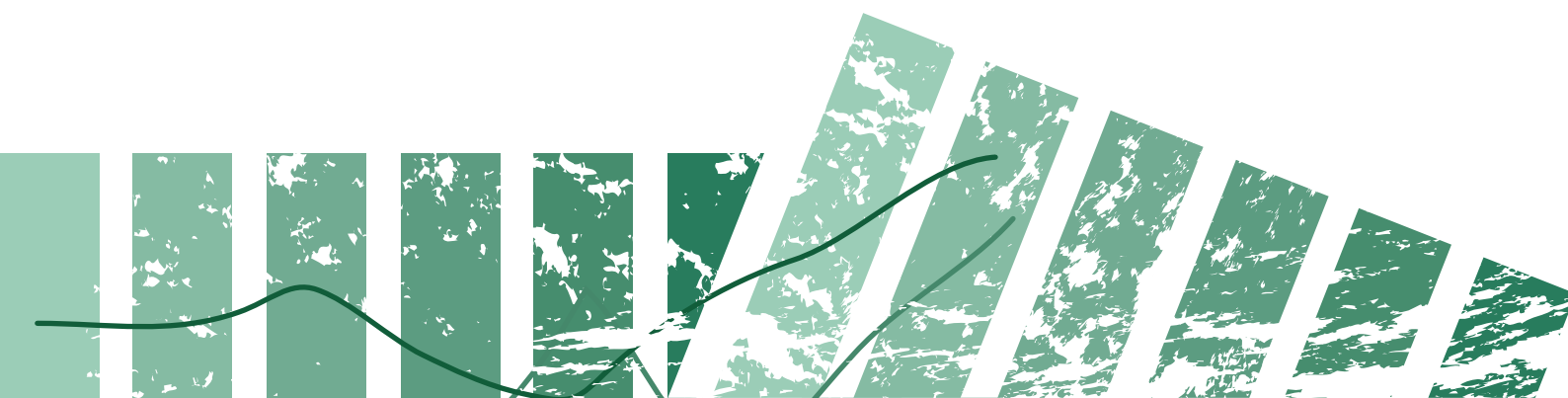
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 7

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 100 – 101

Dátum vydania/Publication date: 15. júl 2021/July 15, 2021

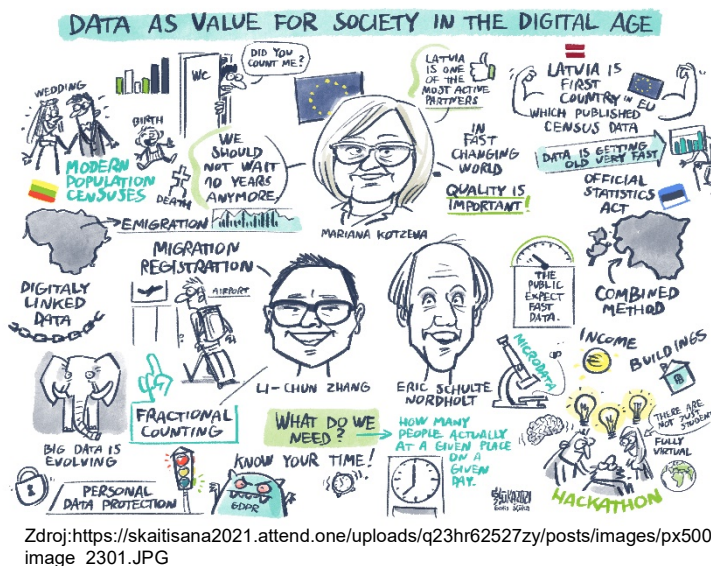

Informácia/Information

DÁTA AKO „CENINA“ PRE SPOLOČNOSŤ DIGITÁLNEHO VEKU

DATA AS VALUE FOR SOCIETY IN THE DIGITAL AGE

Ústredný štatistický úrad Lotyšskej republiky organizoval 28. mája 2021 konferenciu venovanú sčítaniu obyvateľov, domov a bytov 2021. Online konferencia sa konala pri príležitosti oslavy publikovania prvých údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Lotyšsko ako prvá krajina EÚ publikovala časť údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 už 28. mája 2021. Konkrétne ide o údaje o populácii a o migrácii.

Hlavnou témou konferencie *Data as value for society in the digital age* bola zmena paradigmy (od tradičného sčítania k plne registrovému sčítaniu) a metódy sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 v digitálnom veku. Účastníci konferencie mali možnosť vypočítať si nasledujúce tri tematické okruhy:

- registre a ich budúcnosť,
- otvorené dáta (Open Data) a spresňovanie dát,
- právne aspekty, dôvernosť a ochrana osobných údajov.

Konferencia sa konala vo dvoch po sebe nasledujúcich sekciách. Cieľovým publikom prvej sekcie boli národní používatelia údajov (štátne a miestne vládne inštitúcie a médiá), cieľovým publikom druhej sekcie boli najmä zahraničné národné štatistické inštitúcie a akademická obec.

V prvej sekcii konferencie *Registre a ich budúcnosť* sa uskutočnili tri prezentácie. Prvou prezentáciou bolo *Využívanie digitálne prepojených dát zo sčítania a z demografickej štatistiky pre vedecký výskum: skúsenosti z Litvy*. Demografické údaje spojené s údajmi zo sčítania obyvateľov sú spoľahlivým základom pre populačné politiky. Riešeniami súčasných a budúcich potrieb je zvýšenie počtu registrov, ktoré je možné prepojiť, získanie viacerých zdrojov z experimentálnych štatistík, prepojenie s terénnymi zisťovaniami, Big Data a v neposlednom rade väzby na nové analytické prístupy na zlepšenie odhadov medzinárodnej migrácie.

Druhá prezentácia v rámci prvej sekcie sa venovala téme *Registre a budúcnosť populačnej štatistiky*. Niektoré štatistické úrady sa stále nazývajú „štatistickými úradmi pre sčítanie obyvateľov“, no čoraz viac sa stretávame s neochotou obyvateľov sa sčítat. Preto väčšina krajín prechádza od tradičných censov cez kombinované cenzy ku čisto registrovým cenom. Pri kombinovanom a registrovom sčítaní sa musíme

vyrovnať s problémami s kvalitou zdrojov a s tým, že tieto zdroje nie sú primárne určené na účely sčítania obyvateľov.

Tretia prezentácia v rámci prvej sekcie mala názov *Veľký elektronický cenzus Estónska*. Sčítanie 2021 v Estónsku prebehne formou kombinovaného sčítania, to znamená, že je založené na registroch a na zisťovaní priamo v teréne. V súčasnosti sa zhromažďujú všetky potrebné dáta z registrov (až 30 rôznych registrov). Následne prebehne zisťovanie v teréne pre seabeklaratórne otázky, ktoré nie sú v registroch: ide napríklad o otázky náboženskej príslušnosti, jazykovej znalosti, zdravotných problémoch a podobne.

Medzi prvou a druhou sekciou sa uskutočnila prezentácia, na ktorej boli predstavení víťazi súťaže *Data Heckathon – Alternatívne cenzy*. Data Heckathons v lotyšskom verejnom sektore je spoluprácou miestnych komunít analytikov s vysokoškolskými vzdelávacími inštitúciami a výskumnými organizáciami. Data Heckathon trval 3 dni, mal 11 tímov a 88 účastníkov. Tretie miesto získal tím s projektom *Osobné údaje systému názvov domén*. Druhé miesto získal projekt *Domáca migrácia*, v ktorom bola migrácia vyhodnocovaná napríklad na základe spotreby energií. Na prvom mieste skončili až tri tímy s projektami *Prenajaté bývanie v meste a na vidieku*, *Predikcia počtu suchých toaliet* a *Predpovedanie úrovne vzdelania*.

Druhá sekcia konferencie s názvom *Dôvernosť a ochrana údajov* mala dve prezentácie. Prvou bola prezentácia *Perturbatívne metódy a nástroje na ochranu údajov zo sčítania*. Údaje zo sčítaní 2021 predstavujú zásadný zdroj dôležitých štatistických informácií od najnižšej geografickej úrovne až po národné a medzinárodné úrovne. Harmonizované tabuľky zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 európskych krajín budú dostupné prostredníctvom Census Hub (dátových kociek). Všetky údaje sú podrobné a dôverné, preto za ich ochranu zodpovedajú členské štáty EÚ. Pri ochrane údajov treba myslieť na obmedzenia, riziká a komplikácie, napríklad komplikácie pri ochrane údajov pre GRID 1 km², kde môžu viesť hodnoty k priamej identifikácii najmä v malých krajinách. Pružné metódy používané pri ochrane údajov sú predtabuľkový spôsob výmeny záznamov a postabulárna metóda bunkových kľúčov.

Druhá prezentácia v rámci druhej sekcie znela *Zásady ochrany osobných údajov*. Požiadavky na spracovanie osobných údajov musia rešpektovať plnenie úloh vo verejnom záujme, výkon verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi, špeciálne národné právne predpisy o štatistike aj čiastkové právne predpisy. Základné požiadavky na zabezpečenie sú účel prieskumu, kategória spracúvania osobných údajov, určité množstvo údajov (princíp minimalizácie), prevádzkovatelia (orgány/spoločnosti), od ktorých sa zhromažďujú osobné údaje a algoritmy použité na analýzu zhromaždených osobných údajov. Konferencia bola zakončená myšlienkou, že dnešná spoločnosť potrebuje viacej dát rôzneho charakteru, ktoré majú čoraz viacej rôznych používateľov, a preto musia byť ochraňované na vysokej úrovni.

Mgr. Lucia VANIŠOVÁ

Autorka pracuje v oddelení sčítania obyvateľov, domov a bytov a prierezových štatistík Štatistického úradu SR.